

teriell uppmuntran får icke förleda till nedläggande av tidigare helt frivilligt bedriven körverksamhet, eller, därest tålmodet och uthålligheten och kanske till och med någon gång också förmågan icke längre räcker till, och andra frivilliga krafter vilja rycka in i arbetet, till av sårad stolthet mer eller mindre komplexbetonade sabotagehandlingar. Här måste i stället beredas plats för förtroendefullt samarbete. Och visst kan det vara mer eller mindre berättigat att kyrkomusikern får samma politiska rättigheter som andra medborgare, ex. valbarhet till kyrkoråd, att han befrias från sysslor, som hindra honom i hans kyrkomusikaliska gärning, åligganden enligt 1686 års klockarestadga, vilka likväl enligt flerfaldiga vittnesbörd *praktiskt* taget icke längre existera, att han befrias från prästerligt förmyndarskap, vilket ävenledes icke existerar annorstädes än där det av tonen i klagovisorna att döma verkligen behövs (!!!), att han lösgöres från den »förhatliga» (!) titeln klockare, vilken jag dock personligen alltid ansett och alltjämt anser som en hederstitel, vilken jag tyvärr själv icke längre äger rätt att bära. Men säkrare än allt annat är, att alla dessa strävanden icke medföra något uppsving på kyrkomusikens område, därest icke ett flammande intresse och en allt besegrande kärlek till kallet finnes.

Det sätt, varpå dessa frågor behandlas i tidningen »Kyrkomusikern», som visserligen saknar varje officiell talan för kyrkomusikerkåren, fyller varje rättsinnig kyrkomusiker med vämjelse och avsky. Mitt i de hätska uttalandena efterlyser tidningen likväl en plattform, där kyrkomusiker och präster skulle kunna mötas i broderligt samförstånd till kyrkomusikens och gudstjänstlivets fromma. Och beklagar att en sådan plattform icke finnes. Ingenting är dock uppenbarligen felaktigare. Plattformen existerar och har länge existerat. Den heter Kyrkosångens Vänner.

Stockholm den 7 januari 1941.

Set Svanholm.

Koralsången 1940.

1939 var ett märkesår i svensk koralhistoria, ty då blev den nya koralboken av Kungl. Maj:t gillad och stadfäst, och därmed var ett flera decenniers av olika kommittéer utfört arbete fullbordat. Denna koralbok blev den 28 jan. 1940, Kyndelmässodagen, högtidligen invigd i Sveriges kyrkor. Samma dag utsändes i radio högmässan från Strängnäs domkyrka, varvid koralbokskommitténs ordförande biskop Aulén efter predikan lämnade en redogörelse för koralbokens tillkomst och dess innehåll. Psalmistan upptog följande nya koralor: 204: 1, 2, 432, 129: 3, 4, 11, 287: 1—3, 59: 6, 7.

I många församlingar ha under året hållits regelbundna koralövningar och koralaftnar, vari kyrkokörer och barnkörer tagit verksam del. I skolor, söndagsskolor, ungdomskretsar och syföreningar har koralsång övats.

I maj månad utkom å Diak:s förlag Melodipsalmboken jämte utdrag ur Svenska Mässan. Därigenom gavs en värdefull hjälp icke blott åt de notkunniga utan ock åt andra.

Den som vill mera ingående studera koralboken och dess förhistoria får en god ledning i *biskop G. Auléns* bok: *Den nya koralboken*, om vilken en anmälare skriver att den är en värdefull handbok för präster och kantorer, när det gäller att i samband med koralövningar muntligen informera församlingen om koralboken. — Kyrkoherde *A. Adell* har i Tidskriften lämnat en intressant redogörelse för det svenska koralbeståndet och därmed visat, vilka koralmelodier ur de äldre koralböckerna, som upptagits i 1939 års koralbok, och jämfört antalet melodier med antalet psalmtexter i de olika koralböckerna. Som ett bevis för vissa melodiers korta livstid kan nämnas att av de i Tillägget 1921 upptagna 74 melodierna hava endast 45 medtagits i den nya.

Domkyrkoorg. H. Weman har i Ksf n:o 3 skrivit »*Något om koralövningar*» och hur sådana lämpligen böra anordnas. En förnyelse av koralsången kan visserligen icke framkallas genom yttre medel utan måste vara en följd av inre förnyelse. Men man bör dock göra allt för att själva sången i möjligaste grad må bli levande i våra församlingar. Han yrkar på något *livligare* koral-sång, vilket dock icke betyder att koraltopot skulle fixeras med metronom. Det måste ständigt skifta och smidigt anpassa sig efter förhållandena. Koralsången skall vara *rytmisk*, i detta ords rätta betydelse. Koralövningen bör på något sätt *förenas med gudstjänst i kyrkan*.

I en annan artikel har *H. Weman* såsom sekreterare i koralbokskommittén presenterat den nya koralboken och berättar där om kommitténs gemensamma arbete och framhåller att 1939 års koralbok är av Kungl. Maj:t stadfäst, en åtgärd som bör befordra en enhetlig koralsång i hela landet. Detta att vi nu äga en rikskoralbok är värt att slå vakt om.

Musikdir. Jacob Nyvall har i en uppsats visat hur »*En organist ser på den nya koralboken*». Han tror på dess positiva värde och dess möjlighet att berika gudstjänstlivet. Även om den i fråga om stilenlighet är mindre enhetlig än den Hæffnerska koralboken, så är den i stället mera levande, tidsbetonad, rikare differentierad och folklig. Koralbokskommittén ha lagt i dagen en god vilja att förstå både tiden med dess skiftande andliga aspekter och de olika fromhetstypernas berättigade krav på hemortsrätt i vår kyrka. Även om man offrat något av den konsekvent kyrkliga karaktären i koralboken, så har man dock gjort en vinning, att man följt en rent religiös linje och dragit fram allt av kyrkopsalm

och andlig sång, som man trots skulle gagna församlingslivet. Och häri ser han den nya koralbokens största förtjänst.

Två andra utgåvor av koralboken finnas, nämligen *Nordiska Musikförlagets*, som endast skiljer sig från normalupplagan genom textens inordning i notsystemet, och den på Gleerups förlag utgivna Koralbok för skola och hem av *K. Peters och A. Runbäck*. Det har anmärkts, att denna koralbok icke kommer att befordra enhetligheten utan tvärtom, därför att den upptager många alternativa melodier, men att den i stället har sina stora förtjänster i den enkla sättningen, den för barnaröster avpassade tonhöjden, de utmärkta små preludierna, som föregå varje koral, samt de i en särskild avdelning lämnade historiska och biografiska uppgifterna samt förteckningen över orgelkoraler. Faran att motarbeta den enhetliga koralsången i vårt land är nog icke så stor, ty Sveriges organister äro säkert lojala och följa vid gudstjänsten den av Kungl. Maj:t anbefallda koralboken. Få äro de kyrkor, som nu ej äga Normalupplagan av koralboken. Och om den nya koralbokens användning i skolorna yttrade ecklesiastikministern, att barnen i de församlingar, där den nya psalmboken införts, under alla omständigheter skola göras förtrogna med melodierna i koralboken, så att de icke stå främmande för dem som sjungas i kyrkan. Och han hoppades, att lärarna skulle rätta sig efter föreskrifterna och tillämpa dessa så, att syftet icke förfelades.

Här bör icke förglömmas den koralbok för skola och hem som av *Lindberg, Weman och Wikander* utgivits på Diak. förlag och i det närmaste ansluter sig till Normalupplagan. Som en praktisk åtgärd bör nämnas att ett utdrag ur de olika serierna i Svenska Mässan införts i slutet av boken.

Kyrkoh. *Peters* har i flera uppsatser i *Ksf* behandlat *Tidegården* och där lämnat en intressant skildring av dess historiska utveckling och byggnad. — På Gleerups förlag har utkommit ett *Svenskt Kyriale*, ett urval ur melodier i Musiken till Sv. Mässan ordnade för praktiskt bruk i kyrka och skola jämte modulationer m. m., utgivet av *K. Peters och A. Runbäck*. Detta lilla häfte, tillgodoser de praktiska synpunkterna i kyrkomusikernas arbete och är värt att med intresse studeras.

Kyrkoh. *A. Adell* har inbjudit till subskription på *Hög- och Bjuråkerhandskrifterna*, vars reproduktion utföres av Malmö grafiska anstalt. Dessa handskrifter av år 1541 byggde på medeltida praxis, och denna blev bestämmande för den svenska kyrkan, då den upptogs både i 1697 års koralbok och i Musiken till Sv. Mässan 1897. Dessa skrifter komma säkerligen att få inflytande på den kommande revisionen av missalet och ha därför aktuell intresse.

Musikdir. *Dav. Hedbor* har utgivit en *psalmlista* upptagande koraler och psalmer till ledning för ordnad psalmsång i folkskolan. Den är praktiskt uppställd och ansluter sig till kyrkoåret.

Under rubriken »*De nya koralerna på skioptikonbilder*» har

stiftsadj. *Oscar Solén* i Ksf föreslagit ett hjälpmedel vid koralövningar. Han har därvid gjort de bästa erfarenheter, både beträffande koncentrerad uppmärksamhet och frimodigt sjungande från församlingens sida. Tre olika bildserier ha framställts och kunna erhållas från Diakonistyrelsens Filmbyrå.

På grund av tidsläget ha de kyrkomusikaliska kurserna varit fåtaliga. I Ksf har endast en enda blivit omnämnd, nämligen den som hölls i *Växjö d. 9—13 sept.*, i vilken deltog ett 100-tal präster och ett 30-tal kantorer. Den var anordnad av Stiftets Kyrkosångens Vänner. Tidegården och koralsång övades flitigt, och en koralafton hölls i domkyrkan.

Mörkt och dystert har det gångna året varit. Krigets brand, som härjat i våra grannländer, har varit hotande även över vårt folk. Mycken oro och ängslan har uppfyllt oss, massor av våra vapenföra män ha stått på post till vårt lands försvar, kommunikationerna ha varit inskränkta. Allt som allt har medfört en avmattning i vårt arbete för kyrkosången. Men så bör det icke vara. I den andliga beredskapstjänsten ingår förvisso också övandet av kyrkosång. Vi skola icke glömma, vilken kraftkälla sången, framför allt koralsången varit för vårt folk i gångna tider. Nu behöva vi om någonsin göra bruk av den kraftkällan, så att vi vinna den andliga styrka och uthållighet, som kräves i en mörk och orolig tid.

Sjung min själ, låt världen höra
Lovsång även under nöd

Ps. 73:4.

Torbjörntorp den 31 december 1940.

E. H. Cederbom.

Kyrkosångens Vänner årsredogörelse 1940.

I. Centralkommitténs verksamhet.

Kyrkosångens vänners centralkommitté hade sitt ordinarie års- sammanträde i Stockholm under Biskop Auléns ordförandeskap den 7 jan. 1941. Huvudfrågan härvid utgjordes av den av Kyrkoherden Hellerström vid förra årssammanträdet väckta frågan om bildandet av ett s. k. liturgiskt sällskap. (Namnfrågan skulle senare fastställas.) Intresset för ett dylikt sällskap visade sig vara synnerligt stort. Det gällde närmast att utröna det ev. intresset härför i landet överhuvud taget, vidare den ekonomiska sidan samt ej minst, huruvida detta tilltänkta sällskap skulle bildas som något